

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie**

Rzeszów, dnia grudnia 2009 r.

Pan

ppłk SG Robert Rogoz

**Komendant Placówki
Straży Granicznej w Korczowej**

LRZ-410-25-04/2009
P/09/149

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła kontrolę w Placówce Straży Granicznej w Korczowej dotyczącą funkcjonowania kontroli ruchu osobowego po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen w okresie od 21 grudnia 2007 r. do 30 września 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 11 grudnia 2009 r. Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Komendantowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia realizację przez Placówkę zadań związanych z funkcjonowaniem kontroli ruchu osobowego po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen.

1. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli - Placówka organizacyjnie była przygotowana do kontroli ruchu osobowego, pomimo stwierdzonych utrudnień w jej prowadzeniu związanych z długimi okresami wyłączenia z eksploatacji sprzętu kontrolnego z powodu awarii lub

przekazania do legalizacji.

Na przejściu drogowym w Korczowej zapewniono odrębne pasy ruchu dla osób oraz pojazdów korzystających ze wspólnotowego prawa do swobodnego przemieszczania. Przejście na wjeździe i wyjeździe posiadało po 10 pasów odpraw. Pasy zostały oznaczone zgodnie z wzorami znaków, określonymi w załączniku III Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. - *Wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice* (Dz. U. UE. L.06.105.1 ze zm.), zwany dalej kgS.

Na przejściu zorganizowano drugą linię kontroli, wyznaczone zostały oddzielne miejsca dla samochodów i osób do niej skierowanych. Szczegółowe kontrole drugiej linii odbywały się w oddzielnych pomieszczeniach niedostępnych dla osób trzecich. Skierowanych do nich obywateli państw trzecich funkcjonariusze informowali ustnie i pisemnie o celu i procedurze takiej kontroli. Treść informacji dostępna była w witrynie Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej w Przemyślu (BiOSG). Ustalono, że informacja ta nie była dostępna w 4 językach urzędowych UE, tj.: irlandzkim, maltańskim, rumuńskim i bułgarskim. Informacje sporządzone w językach polskim, ukraińskim, rosyjskim, niemieckim, francuskim, białoruskim, angielskim i węgierskim zawierały wskazanie, że obywatel państwa trzeciego może zażądać podania nazwiska lub numeru identyfikacyjnego funkcjonariuszy Straży Granicznej dokonujących szczegółowej kontroli drugiej linii oraz nazwy przejścia granicznego i daty przekroczenia granicy. W informacjach sporządzonych w pozostałych językach wskazań takich nie było. Brak dostępnych informacji we wszystkich językach urzędowych UE i brak ww. wskazań świadczy o niepełnej realizacji przez Placówkę postanowień art. 7 ust. 5 kgS.

Negatywny wpływ na realizację kontroli ruchu osobowego miały długie okresy wyłączenia z eksploatacji z powodu awarii lub przekazania do legalizacji specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego do kontroli drugiej linii. Najdłuższe z eksploatacji wyłączone były: minikamery 3002S - 577 dni (89% okresu objętego kontrolą), analizatora spalin - 395 dni (61%), zestawu mini-video-kamery MIS-3 - 264 dni (41%), urządzenia do wykrywania istot żywych - 176 dni (27%), urządzenia do wykrywania narkotyków - 173 dni (26%) i dymomierz - 395 dni (61%). Natomiast niemożność wykonywania kontroli wystąpiła przy użyciu analizatora spalin i dymomierza spalin do pojazdów z silnikiem o zapłonie samoczynnym. Wyłączenie z eksploatacji pozostałych urządzeń nie miało wpływu na prowadzenie kontroli, gdyż Placówka dysponowała sprzętem zastępczym.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że Placówka nie miała wpływu na terminy realizowanych napraw i przeglądów sprzętu kontrolnego. Przeznaczony do naprawy lub

legalizacji sprzęt będący własnością SG, Placówka przekazywała do BiOSG niezwłocznie po stwierdzeniu konieczności ich wykonania i niezwłocznie odbierała naprawiony lub zalegalizowany sprzęt. Wyjątek w tym zakresie stanowił analizator spalin, który przekazano do legalizacji 57 dni po terminie ważności. Z wyjaśnień złożonym przez Pana Komendanta wynika, że przekazanie urządzenia do legalizacji w dniu 1 grudnia 2008 r. było niemożliwe z powodu zablokowania kont finansowych BiOSG i braku środków na naprawy i legalizacje.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli liczba funkcjonariuszy wykonujących kontrolę ruchu granicznego w ciągu zmiany była wystarczająca.

Średnia obsada funkcjonariuszy wykonujących czynności kontrolne na jednej zmianie nie ulegała zmianie w stosunku do 2007 r. Przejście graniczne w 2008 r. przekroczyło 1.996.074 osób, tj. o 628.440 mniej (23,9%) niż w 2007 r., a środków transportu w 2008 r. przekroczyło granicę 1.011.150, tj. mniej o 184.437 (15,4%) w porównaniu do 2007 r.

2 W wyniku kontroli granicznej osób w okresie od 21 grudnia 2007 r. do 30 września 2009 r. funkcjonariusze Placówki wykryli 36 przypadków nielegalnego przekroczenia granicy poza przejściem, dotyczących 40 osób oraz 51 prób nielegalnego przekroczenia granicy na przejściu, dotyczących 51 osób. Wszczęto w związku z tym 59 postępowań w sprawach popełnienia przestępstw i wykroczeń, dotyczących 73 osób, w wyniku, których m. in. w 47 postępowaniach dotyczących 58 osób skierowane zostały akty oskarżenia.

Komendant Placówki wydał 1.668 zezwoleń na wjazd, na zasadzie odstępstwa, obywatelom państw trzecich, którzy nie spełniali warunków ustanowionych w art. 5 ust. 1 kgS. Z powodu wpisania nazwisk do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) wjazdu odmówiono 152 obywatelom państw trzecich.

W okresie objętym kontrolą na granicy wydano 21 wiz, w tym 8 na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 415/2003 z dnia 27 lutego 2003 r. w *sprawie wydawania wiz na granicy w tym wydawania takich wiz marynarzom podróżującym tranzytem* (Dz. U. UE. L.2003.64 z 7.03.2003, str. 1 ze zm.), a pozostałe na podstawie ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium RP, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich UE i członków ich rodzin (D. U. Nr 144, poz. 1043 ze zm.).

W wyniku kontroli 10 losowo wybranych wiz stwierdzono, że wydane one zostały zgodnie z ww. przepisami.

Działając zgodnie z art. 8 kgS Komendant Placówki czterokrotnie podejmował decyzje o uproszczeniu odprawy granicznej. Odprawy uproszczone wykonywane były ogółem przez 5 godzin 44 minuty. Najdłużej wykonywano odprawę uproszczoną przez 3

godziny a najkrócej przez 20 minut. Przyczyną uproszczenia odpraw były awarie systemu teleinformatycznego SG, wykorzystanego do odprawy granicznej osób (ZSE4), co powodowało wydłużenie czasu oczekiwania na jej oczekiwanie.

W okresie objętym kontrolą Komendant Placówki wydał 3.596 decyzji odmawiających wjazdu na terytorium państw członkowskich.

Kontrola 10 losowo wybranych decyzji wykazała, że stosownie do wymogów art. 13 ust. 2 i 3 kgS wydane one zostały w formie formularza określonego w załączniku V część B kgS i zawierały uzasadnienia w zakresie podania przyczyny odmowy wjazdu. Obywatelom państw trzecich, którym odmówiono wjazdu, wraz z decyzją przekazywana była pisemna informacja dotycząca punktów kontaktowych dysponujących informacjami na temat przedstawicieli uprawnionych do działania w ich imieniu. Stwierdzono, że informacja ta zawierała nieaktualne dane dotyczące numerów telefonów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Sekcji Praw Człowieka Uniwersyteckiej Poradni Prawnej Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz adresów i numerów telefonów Kliniki Prawa – Studenckiego Ośrodka Pomocy Prawnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i Fundacji A’venir. Dane te zostały zaktualizowane od listopada 2009 r.

3. Pozytywnie należy ocenić funkcjonowanie kontroli granicznej w zakresie wybranych przepisów prawa krajowego.

Stwierdzono, że przy poświadczaniu daty i miejsca przekroczenia granicy oraz podczas przeprowadzania kontroli osobistej Placówka przestrzegała przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 r. w *sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy SG* (Dz. U. Nr 238, poz. 1729 ze zm.).

W okresie objętym kontrolą Placówka wydała 25 poświadczeń daty i miejsca przekroczenia granicy obywatelom państw trzecich. Dokumenty te sporządzane były na formularzach określonych w załączniku VIII kodeksu granicznego Schengen. Fakt wydania poświadczenia każdorazowo odnotowywany był w dokumentacji służbowej Placówki.

Stosownie do wymogów § 5 ust. 3 i 8 cytowanego rozporządzenia kontrole osobiste przeprowadzane były przez funkcjonariuszy tej samej płci co osoba jej poddana, a fakt przeprowadzenia kontroli i jej wynik odnotowywany był w dokumentacji służbowej Placówki.

Przestrzegano przepisy zarządzenia Nr 8 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 23 marca 2006 r. w *sprawie kontroli przewozu przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych, materiałów promieniotwórczych, środków odurzających*

i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych (Dz. Urz. KG-SG Nr 2, poz. 8 ze zm.).

W okresie objętym kontrolą wystąpiły 592 przypadki konieczności wykonania kontroli radiometrycznej środków transportu, towarów lub osób w związku z sygnalizacją stacjonarnych urządzeń radiometrycznych. Zgodnie z wymogiem § 16 ust. 1 ww. zarządzenia Nr 8 każde włączenie alarmu stacjonarnego urządzenia radiometrycznego zostało zweryfikowane.

Placówka prowadziła dla każdego urządzenia radiometrycznego oraz radiometrycznego przyrządu pomiarowego książki urządzenia. Książki te prowadzono zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 4 do ww. zarządzenia nr 8 Komendanta Głównego SG.

W okresie objętym kontrolą odnotowano 5 przypadków nieprawidłowego działania stacjonarnych urządzeń radiometrycznych zamontowanych na przejściu (2 bramki radiometryczne UK-1M i VM250GN). Zgodnie z § 15 ust. 1 ww. zarządzenia Nr 8 Placówka niezwłocznie o tym fakcie poinformowała Zakład Obsługi Przejść Granicznych w Korczowej.

Dopełniono również obowiązków określonych w § 18 ust. 3 ww. zarządzenia w zakresie informowania Dyrektora Zarządu Granicznego Komendy Głównej SG o każdym przypadku stwierdzenia promieniowania powyżej tła promieniowania oraz dodatkowo Centrum do Spraw Zdarzeń Radiacyjnych Państwowej Agencji Atomistyki w przypadku stwierdzenia promieniowania przekraczającego 2,5-krotnie tło.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że podczas kontroli granicznej osób Placówka wypełniała obowiązki określone w § 6 pkt 3, § 8 pkt 3, § 10 pkt 3 i § 14 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 regulaminu Nr 4 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 7 września 2007 r. *w sprawie sposobu pełnienia służby przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z wykorzystaniem Systemu Informacyjnego Schengen* (Dz. Urz. KGSG Nr 9, poz. 87).

Każdorazowo w przypadku trafienia osoby wpisanej w SIS w celu odmowy wjazdu, poszukiwanej jako zaginiona oraz osoby, której miejsce pobytu należy ustalić, Kierownik Zmiany wypełniał formularz zgłoszenia dotyczący trafienia osoby w SIS i przysyłał do Biura SIRENA. Przy trafieniu przedmiotów wpisanych w SIS w celu ich zajęcia lub wykorzystania jako dowód w postępowaniu karnym Kierownik Zmiany informował Policję o odnalezieniu przedmiotu, sporządzał informację o odnalezieniu przedmiotu, którego dane znajdują się w systemie SIS i przysyłał do Biura SIRENA. Odnalezione przedmioty zabezpieczano i przekazywano Policji.

4. Stan infrastruktury i wyposażenia Placówki w sprzęt kontrolny, niezbędny do zapewnienia sprawnej i skutecznej kontroli ruchu osobowego był zadowalający. Kontrola wykazała, że Placówka dysponowała na przejściu granicznym kompletem wyposażenia biurowego. Braki występowały w sprzęcie kontrolnym, który w „Koncepcji przystosowania Straży Granicznej do pełnej realizacji Układu z Schengen” uznany został za niezbędny. Placówka nie posiadała alkomatu, urządzenia do odczytu kart kontrolnych tachografów cyfrowych, wagi przenośnej i urządzenia do pomiaru głębokości bieżnika jednakże należy zaznaczyć, iż zadania związane z zakupami i przydzielaniem sprzętu granicznym jednostkom organizacyjnym realizowało Biuro Techniki i Zaopatrzenia Komendy Głównej SG.

Kontrola wykazała, że wystąpiły przerwy w ciągłości legalizacji analizatora spalin MGA 1500 wynoszące 39 i 129 dni. Przyczyną braku legalizacji były wyłączenia urządzenia z eksploatacji z powodu awarii oraz brak środków finansowych w grudniu 2008 r. na jego naprawę i legalizację. W czasie kiedy urządzenie nie posiadało legalizacji nie było eksploatowane.

5. Pozytywny wpływ na funkcjonowanie kontroli ruchu osobowego miało informatyczne wspomaganie SG oraz współpraca z innymi, granicznymi służbami kontrolnymi Polski i Ukrainy oraz z Policją.

Przedstawiając Panu Komendantowi powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

- zapewnienie osobom poddanym szczegółowej kontroli drugiej linii informacji w brakujących językach urzędowych UE i podjęcie działań na rzecz uzupełnienia wzmianki w informacjach, które jej nie zawierają, o tym, czego obywatel państwa trzeciego może żądać w związku z tą kontrolą.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie oczekuje od Pana Komendanta, w terminie 14 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Komendantowi prawo złożenia do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały.